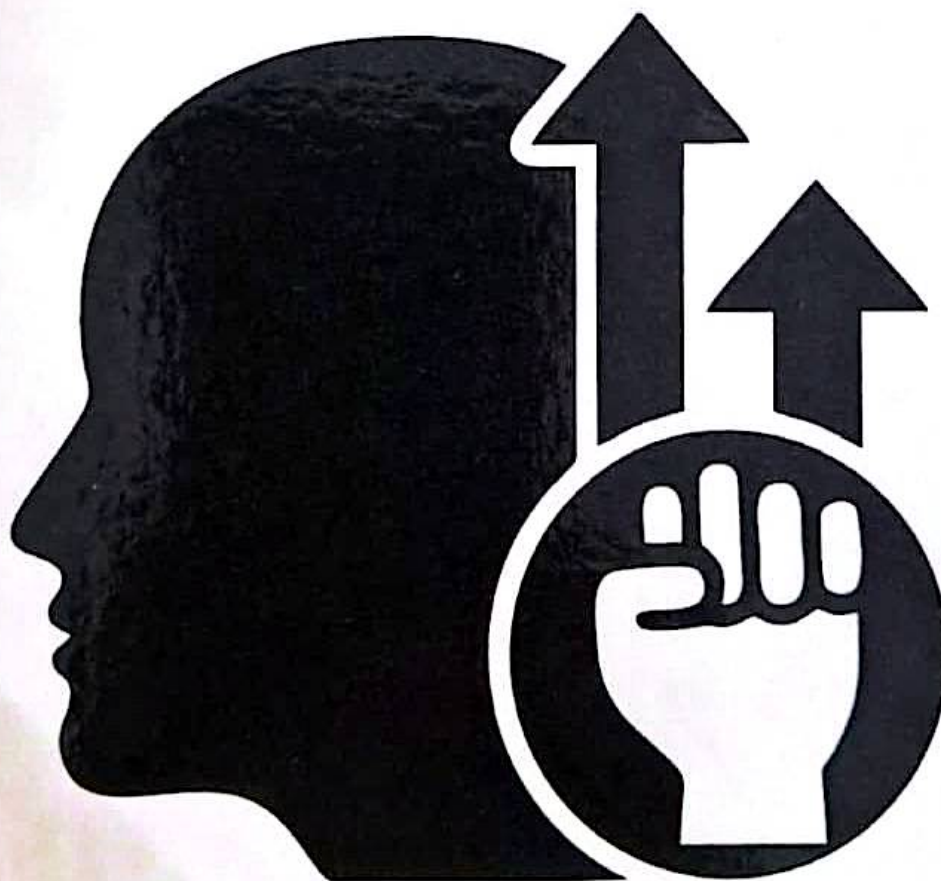

Мамекова А.Т.

**СТУДЕНТТЕРДІҢ ТҰЛҒАЛЫҚ
ӨСУІНДЕГІ МОТИВАЦИЯ**

Монография

Мамекова А.Т.

**СТУДЕНТТЕРДІҢ ТҰЛҒАЛЫҚ
ӨСУІНДЕГІ МОТИВАЦИЯ**

Монография

НОРМАТИВТІК СЫЛТЕМЕЛЕР

Монографияда келесідей мемлекеттік үлгікалыңтарға сылтемелер жасалды

Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000248>

Қазақстан Республикасы Үкімінің 2018 жылғы 18 қазандағы № 604 қаулысымен бекітілген «Білім туралы» толықтырулар. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017669>

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 603 бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1800017651>

ҚР Білім және ғылым министрінің «Оқытудың кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» 20.04.2014 ж. №152 бұйрығы; <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013185>

Қазақстан Республикасының Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ. Педагог мәртебесі туралы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1900000293#z39>

АНЫҚТАМАЛАР

Монографияда төмендегідей анықтамаларға сәйкес терминдер қолданылды:

Тағымдық белсенділік – тұлғаның әрекеттік күйі, білімді меңгеру барысында оқуға ұмтылуымен, ақыл-ой қарысуымен, еріктік күш-жігерімен көрінеді.

Тұлғаның жан-жақты дамуы – адамның барлық жақсы қасиеттерінің, оның қабілеттерінің және талантыларының тұтас және толыққанды дамуы; тарихи-мәдени жағдайдың ерекшелігіне тәуелді тәрбиенің гуманистік мұраты.

Тренинг сөзі (ағылшын тілінен train – тәрбиелеу, оқыту, үйрету, машықтандыру) – бұл жұмыс нәтижесіне және қажетті машықты дамытуға қол жеткізуге бағытталған, машықтану және қандай да бір саладағы жүйелі тапсырмаларды, әрекеттерді немесе ойындарды орындай білу.

Тұлғалық өсуі – бұл сыртқы ынталандыру (мысалы, оқушыға жоғары стипендия беру), егер ол мінез-құлқатын тиісті ішкі мотивін тудырса, оны шынымен ынталандырады.

Ынталандыру – тұлғаға, ұжымға, адамдар тобына, олардың сылтаулық сферасын белсендіретін, ол арқылы іс-әрекетті анықтауға сыртқы әсер.

Еңбек мотивациясы – бұл өзін және басқаларды белгілі бір нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған іс-әрекетке ынталандыру процесі.

Мотивтің қозғаушы күші – оның субъективті маңыздылығымен немесе субъектінің басқа қажеттіліктер жүйесіндегі қажеттілікке және оның тақырыбына қатынасымен анықталады.

Еңбекке ынталандыру – жалақы, әлеуметтік жеңілдіктер, ыңғайлы жұмыс кестесі және т.б. олар адамның қажеттілігі тақырыбының мәртебесін алуы мүмкін, ол қызметкердің жұмысына ынталандыру ретінде санада бейне ретінде ұсынылады. Алайда, бұл болмауы да мүмкін. Демек, еңбекті ынталандыру түрлері әртүрлі адамдар үшін әр түрлі дәрежеде тиімді.

Еңбекке қанағаттану – бұл қызметкердің еңбек қызметіне байланысты негізгі қажеттіліктерін жүйелі түрде қанағаттандыру

КІРІСПЕ

Еліміздегі жоғары білім берудің заманауи жүйесі жыл сайын жетілдіріліп, жаңартылуда. Осыған орай, ЖОО-ның берудің басты мақсаты – болашақ мамандардың кәсіби қабілеттерін ғана емес, сонымен қатар тұлғалық дамуын қалыптастыру және дамыту. Ол үшін білім беру ұйымдарында ЖОО студенттің кәсіби және тұлғалық дамуы үшін дербестігі мен жауапкершілігін ынталандыратын орта құру қажет. Жаппай кәсіптерді меңгеру және білікті кадрларға деген сұраныстың артуына байланысты оқу кезеңінде кәсіби өзін-өзі анықтау мәселелерінің болуы, студенттердің кәсіби дайындықпен байланысындағы мотивациялық саланы талдау қажеттілігі, ЖОО-да білім беру кезеңінде тұлғалық және кәсіби қасиеттерді дамытудағы мотивацияны зерттеу өзекті болып табылады. Қоғамдағы күрделі әлеуметтік-экономикалық қатынастар жағдайында кәсіптік оқытудағы мотивацияны зерттеу мәселесі өзіне лайық назар аударуда.

Білім беру және жастарды тәрбиелеу саласындағы мемлекеттік саясаттың мақсаттарына, мазмұнына және қол жеткізілген нәтижелеріне сай келетін студенттерді тәрбиелеудің кешенді жүйесі құрылатын болады. Студенттердің жеке басын біртұтас дамыту және өзінің қабілетін іске асыра білу, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі ұйымдастыру, әлеуметтік тәжірибе мен әлеуметтік жауапкершілікті игеру, қоғамның жаңа сұраныстары мен студенттердің қажеттіліктеріне сәйкес келетін тәрбие жұмысының дәстүрлі нысандарын, әдістері мен тәсілдерін жаңғырту және әзірлеу үшін онтайлы жағдайлар қамтамасыз етіледі. Тәрбие функциясын іске асыру оқу қызметімен және оқудан тыс тәрбие жұмысымен бірлікте жүзеге асырылатын болады [1].

Қазіргі уақытта ғылымда мотивацияның тұлғалық және кәсіби қасиеттерді дамытуға әсер ету контекстінде жеткілікті түрде зерттелмегендігі көптеген ғалымдардың, психологтардың еңбектерінде (В.Г. Асеев, Т.О. Гордеева, Е.П. Ильин, А.Н. Леонтьев, А.К. Маркова, Ю.Б. Орлов, С.Л. Рубинштейн, П.М. Якобсон және т.б.) және шетелдік авторлар (А. Маслоу, Г. Олпорт, Б. Скиннер), Л.Фестингер, З. Фрейд, Х. Хеккаузен т.б.) қарастырылған. Әртүрлі авторлардың көзқарасы бойынша мотивация – адамның белсенділігін анықтайтын және оның іс-әрекетінің бағытын

анықтайтын ынталандырушы факторлардың жиынтығы. Студенттердің тұлғалық өсуіне кәсіби даярлану үрдісіндегі мотивацияның психологиялық әсерін зерттеу мәселесінің күрделілігі мен көп өлшемділігі оның мәнін, табиғатын, құрылымын, сондай-ақ мотивтердің функцияларын түсінудің көптігін анықтайды.

«Тұлғалық өсу» ұғымы психология мен психотерапияның ұзақ тарихи және әдіснамалық дамуының нәтижесі болып табылады, бірақ ол әлі күнге дейін терең ғылыми-теориялық зерттеуде жан-жақты талданбаған. Тұлғалық өсудің жалпыға бірдей танылған ғылыми анықтамасы жоқ, оны жүзеге асыру, диагностиканың тиісті әдістерін әзірлеу және бастамашылық пен қолдау стратегияларын негіздеу әлі де өзекті болып қала береді. Тұлғалық өсу идеяларының дамуының тарихи контексті *психоаналитикалық* тәсілмен (З. Фрейд), *мәдени және әлеуметтанулық бағдарланған психоанализбен* (А. длер, К. Хорни) байланысты, бұл тұрғыдан тұлғалық өсу адамның психикалық денсаулығының көрсеткіші бола отырып, қорғаныс және бейімделу функцияларын орындайды. Кейіннен *гуманистік* (А. Маслоу, К. Роджерс) және *экзистенциалды* көзқарастардың өкілдері (Д. Бьюдженталь, И. Ялом) жеке тұлға белсенділігінің құндылық-семантикалық аспектілеріне, тұлғалық өсуге ықпал ететін немесе оны бұғаттайтын жағдайларға, факторларға және психологиялық механизмдерге баса назар аударды. Авторлардың көпшілігі өз еңбектерінде «тұлғалық өсу» ұғымын «даму» ұғымымен байланыстырады, бірін екіншісінен алып, немесе оларды «өсу және даму» деп атады. Мысалы, К. Хорнидің пікірінше, тұлғалық өсу – бұл адамның тұқым қуалайтын және жеке басына тән жеке тұлғаның еркін дамуы.

XX ғасырдың аяғында Ресейде гуманистік психология идеяларының таралуымен тұлғалық өсу құбылысы практикалық психология мен әлеуметтік өзара әрекеттесудің әртүрлі салаларында белсенді қолданыла бастады. Тұлғалық өсуді «даму» ұғымымен бөлек анықтау әртүрлі жолдармен шешеді. А.Ф. Лазурский тұлғалық өсуді «адамның бірқатар жеке қабілеттерін дәйекті түрде игеруіне қатысты жеке дамудың маңызды аспектісі» ретінде қарастыруды ұсынады [2]. Теориялық талдау қазіргі уақытта мотивация, психология, педагогика, әлеуметтану ғылымдарының зерттеу пәні бола отырып, жеткілікті кең ауқымды анықтамаларға

Мамекова А.Т.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ӨСУІНДЕГІ МОТИВАЦИЯ

Монография

Формат 60x100 1/16
Тығыздығы 80 гр./м². Қағаздың ақтығы 95%.
Қағазы офсеттік. РИЗО басылымы.
Көлемі 152 бет. Басылған беттердің шарттары 9.5.

«Эверо» баспасында басылымға
дайындалды және басып шығарылды
ҚР, Алматы, Төле би, 292
тел.: 8 727 364 84 03
e-mail: evero08@mail.ru